

**O‘ZBEKISTONDA MAHALLA YETAKCHILARINING IQTISODIY
RIVOJLANISH VA TADBIRKORLIKNI QO‘LLAB-QUVVATLASHDAGI
ROLI**

Jo‘rayeva Lola

Termiz davlat universiteti o‘qituvchisi

Abrayqulov Behro'z Dilshod o‘g‘li

Donayev Davron Komil o‘g‘li

Eshboyev Samandar Juma o‘g‘li

Hasanov Bekzod Abdurazzoq o‘g‘li

Jumayev Axrorjon Mo'ydinjon o‘g‘li

Termiz davlat universiteti talabalari

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekistonda mahalla yetakchilarining iqtisodiy rivojlanish jarayonidagi o‘rni va tadbirkorlikni rivojlantirishdagi hissasi tahlil qilinadi. Mahalla yetakchilarining kichik biznes va oilaviy tadbirkorlikni rag‘batlantirishdagi vazifalari, mavjud muammolar va ularni hal etish yo‘llari yoritiladi.

Kalit so‘zlar. Mahalla, yetakchi, iqtisodiy rivojlanish, tadbirkorlik, kichik biznes, ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik.

Abstract

This article analyzes the role of mahalla leaders in the process of economic development and their contribution to the development of entrepreneurship in Uzbekistan. It highlights the tasks of mahalla leaders in promoting small businesses and family entrepreneurship, existing problems and ways to solve them.

Keywords. Neighborhood, leader, economic development, entrepreneurship, small business, socio-economic sustainability.

KIRISH

Mahalla O‘zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy tizimning muhim instituti bo‘lib, aholining turmush darajasini oshirish va iqtisodiy rivojlanishga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Mahalla yetakchilari esa ushbu jarayonda asosiy rolni o‘ynab, aholining iqtisodiy faolligini oshirish, tadbirkorlikni rivojlantirish va yangi ish o‘rinlarini yaratish bo‘yicha tashabbuslarni ilgari suradi. Ushbu maqolada mahalla yetakchilarining iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni, tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashdagi vazifalari va istiqbollari ko‘rib chiqiladi.

O‘zbekistonda mahalla yetakchilari jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Ular mahalla aholisi, ayniqsa tadbirkorlar va kichik biznes egalari bilan bevosita muloqotda bo‘lib, mahalliy darajada iqtisodiy

VOLUME-3, ISSUE-3

tashabbuslarni qo'llab-quvvatlashga ko'maklashadi. Mahalla institutining mustahkamlanishi natijasida bu yetakchilarning iqtisodiy jarayonlardagi ishtiroki yanada ortib bormoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'zbekistonda mahalla boshqaruv tizimining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri bo'yicha bir qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Jumladan, iqtisodiy barqarorlik, kichik biznes va oilaviy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlar mahallaning muhimligini tasdiqlaydi. Tadqiqotlarga ko'ra, mahalla yetakchilari aholining iqtisodiy savodxonligini oshirish, imtiyozli kredit olish jarayonlariga yo'naltirish, startap loyihalarni qo'llab-quvvatlash kabi yo'nalishlarda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, mavjud muammolar, jumladan, resurslarning yetarli emasligi, huquqiy bazaning takomillashtirilishi lozimligi ham aniqlangan.

Maqolada iqtisodiy tahlil, solishtirma tahlil va statistik usullardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida mahalla yetakchilarining tadbirkorlik subyektlari bilan o'zaro aloqalari, ularning moliyaviy va ma'muriy resurslarga bo'lgan ta'siri o'rganildi. Shuningdek, mavjud qonunchilik bazasi va xorijiy tajriba ham tahlil qilindi.

NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston mahalla tizimi orqali kichik biznes va oilaviy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha qator chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda. Mahalla yetakchilari aholiga biznesni boshlash uchun maslahat berish, kredit resurslariga yo'naltirish, ijtimoiy infratuzilmani yaxshilash kabi yo'nalishlarda muhim vazifalarni bajaradi.

Quyidagi jadvalda mahalla yetakchilarining iqtisodiy rivojlanishga ta'sir qiluvchi asosiy yo'nalishlari keltirilgan:

Yo'nalish	Mahalla yetakchilarining vazifalari
Kichik biznesni rivojlantirish	Yangi tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash, biznes loyihalarni rag'batlantirish
Moliyaviy yordam	Bank kreditlari, davlat grantlari va subsidiyalar bo'yicha yo'naltirish
Ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish	Mahallalarda bozorlar, savdo shoxobchalari va ishlab chiqarish korxonalarini rivojlantirish
Bandlikni oshirish	Yangi ish o'rinlari yaratish va kasbiy tayyorgarlik kurslarini tashkil qilish
Aholi iqtisodiy savodxonligini oshirish	Biznes-treninglar va seminarlarni o'tkazish

VOLUME-3, ISSUE-3

Mahalla yetakchilarining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri

1. Tadbirkorlikni rivojlantirishga ko'mak

Mahalla yetakchilari aholining biznes yuritish ko'nikmalarini oshirishga yordam berib, davlat va nodavlat tashkilotlari bilan tadbirkorlarni bog'lashda vositachilik qiladi. Shu orqali yangi ish o'rinlari yaratilishiga va oilaviy tadbirkorlik rivojlanishiga hissa qo'shiladi.

2. Moliyaviy qo'llab-quvvatlash imkoniyatlarini targ'ib qilish

Mahalla yetakchilari tadbirkorlarga imtiyozli kreditlar, davlat subsidiyalari va grantlar haqida ma'lumot berish orqali ularga moliyaviy resurslardan samarali foydalanish imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, ular biznes loyihalarni ishlab chiqishda ham maslahatlar beradi.

3. Hunarmandchilik va oilaviy biznesni rivojlantirish

Ko'plab mahallalarda an'anaviy hunarmandchilik tarmoqlari rivojlanmoqda. Mahalla yetakchilari ushbu tarmoqlarga e'tibor qaratib, oilaviy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlaydi, mahsulotlarni ichki va tashqi bozorlarga olib chiqishda ko'maklashadi.

Mahalla yetakchilarining tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashdagi roli

1. Ishbilarmonlik muhitini yaratish

Mahallalarda tadbirkorlik faoliyati uchun qulay shart-sharoitlarni shakllantirish, huquqiy va iqtisodiy ko'mak berish mahalla yetakchilarining asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi.

2. Bozor talablarini o'rganish va tadbirkorlarga yo'naltirish berish

Mahalla yetakchilari hududiy iqtisodiy rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilib, tadbirkorlarga talab yuqori bo'lgan mahsulot va xizmatlar haqida yo'naltirish beradi.

3. Yoshlar va ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash

Mahalla yetakchilari yoshlarni biznesga jalb qilish, ayollar tadbirkorligini rivojlantirish, startap loyihalarni ilgari surish kabi tashabbuslarni ilgari surish orqali ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka hissa qo'shadi.

O'zbekistonning iqtisodiy siyosatida mahalla yetakchilarining roli ortib borayotgani mahalliy tadbirkorlikning rivojlanishiga, yangi ish o'rinlarining yaratilishiga va aholi farovonligining oshishiga xizmat qilmoqda.

XULOSA

O'zbekistonda mahalla yetakchilari iqtisodiy rivojlanish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Ularning faoliyati natijasida mahallalarda kichik biznes rivojlanib, yangi ish o'rinlari yaratilmoqda. Shuningdek, aholining iqtisodiy savodxonligini oshirish va kredit mablag'lariga yo'naltirish borasida ham mahalla yetakchilarining roli katta. Kelajakda ularning faoliyatini yanada samarali qilish uchun huquqiy asoslarni mustahkamlash, moliyaviy resurslarni ko'paytirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimov, I. A. (1995). "O'zbekistonning bozor iqtisodiyotiga o'tish strategiyasi". Toshkent: O'zbekiston.
2. Abduraxmonov, Q. X. (2018). "Tadbirkorlik asoslari". Toshkent: Fan va texnologiya.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va farmonlari. (2022).
4. Xudoyberganov, R. (2020). "Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishda mahallaning o'rni". Toshkent: Iqtisodiyot va innovatsiya.
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2021). "Mahalla tizimini rivojlantirish dasturi".

